

ความเป็นมาของการควบคุมมาตรฐานสินค้าขาออกของประเทศไทย

ในปัจจุบัน การค้าระหว่างประเทศของโลกอยู่ในภาวะการแข่งขันกันอย่างรุนแรง เนื่องจากรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ มีนโยบายส่งเสริมการค้าขาออก เพื่อรักษาเสถียรภาพหรือส่งเสริมฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ ประเทศที่ขาดแคลนสินค้าที่จำเป็น ต่างก็พยายามหาทางผลิตสินค้านั้นขึ้นเท่าที่จะสามารถทำได้ เพื่อลดการสั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศ เป็นการประหยัดเงินตราต่างประเทศ ประเทศใดที่อยู่ในฐานะที่จะผลิตสินค้าที่อยู่ในความต้องการของตลาดต่างประเทศได้ ประเทศนั้น ๆ ก็พยายามส่งเสริมให้ผลิตขึ้นส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ เพื่อหารายได้เข้าประเทศ

ในปัจจุบันประเทศผู้บริโภครู้หรือผู้ซื้อที่พัฒนาแล้ว สามารถรวมตัวกันสร้างอำนาจการต่อรองได้ดีกว่าประเทศที่เป็นฝ่ายผู้ขาย ส่วนประเทศผู้บริโภครู้หรือผู้ซื้อที่กำลังพัฒนาส่วนมากก็มักจะขาดกำลังเงิน ทำให้อำนาจการซื้อลดน้อยลง จึงทำให้ประเทศที่เป็นฝ่ายผู้ขายซึ่งแย่งกันขายอยู่แล้วต้องแข่งขันกันมากขึ้นไปอีก การแข่งขันระหว่างประเทศในด้านการค้ามีการแข่งขันกันหลายด้าน แต่ที่นับว่าสำคัญคือการแข่งขันในด้านคุณภาพและในด้านการจะนำคุณภาพของสินค้าจึงเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งของประเทศที่ส่งออก ซึ่งจะต้องดำเนินการปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้น และมีมาตรการรักษาคุณภาพสินค้าให้แน่นอน สม่่าเสมอ เหมาะสมกับความต้องการของตลาด มีมาตรฐานที่แน่นอนเป็นที่น่าเชื่อถือของผู้บริโภคในต่างประเทศ และขายได้ราคาดีขึ้น ส่วนการแข่งขันในด้านการค้านั้น แต่ละประเทศต่างพยายามหาทางลดต้นทุนของสินค้าให้ต่ำลง เพื่อให้สินค้าขาออกมีราคาอยู่ในระดับที่สามารถแข่งขันกับสินค้าของประเทศผู้ผลิตอื่น ๆ และได้กำไรมากขึ้น

สภาพการผลิตสินค้าขาออกของประเทศไทย

เป็นที่ทราบกันดีว่าเศรษฐกิจของประเทศไทยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเกษตร สินค้าขาออกของประเทศไทยแต่เดิมมาเป็นสินค้าเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ และอยู่ในสภาพที่เป็นวัตถุดิบหรือสินค้าขั้นปฐม (ดูตารางที่ 1 แสดงสินค้าขาออกที่สำคัญของ

ตารางที่ 1 แสดงประเภทและมูลค่าสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศไทย ปี พ.ศ.

2519-2524

หน่วย : ล้านบาท

ประเภท	2519	2520	2521	2522	2523	2524(มก.-กย.)
1. ข้าว	8,603	13,382	10,425	15,592	19,508	22,225
2. ยาง	5,297	6,164	8,030	12,351	12,351	8,316
3. ทุเรียน	2,972	4,541	7,229	9,253	11,347	6,827
4. ข้าวโพก	5,676	3,345	4,275	5,643	7,299	5,028
5. ผลิตภัณฑ์ มันสำปะหลัง	7,527	7,720	10,829	9,891	14,887	12,014
6. ปลา	579	418	448	391	154	60
7. กุ้งแช่เย็น	1,347	1,170	1,500	2,372	1,961	1,542
8. ใบชาสุ่ม	699	924	1,160	1,243	1,371	1,601
9. น้ำตาล	6,843	7,445	3,969	4,797	2,975	7,718
10. ถั่วเขียว	945	1,057	1,160	1,375	1,448	1,216
11. พืชไร่	267	230	206	252	314	266
12. ข้าวฟ่าง	374	300	370	495	660	858
13. ปุ๋ยเคมี	378	217	34	33	52	75
14. ไม้สัก	749	545	253	118	-	-
15. เมล็ดมะม่วง	251	516	283	205	-	-
16. เมล็ดข้าว	11	14	41	62	99	115
17. เมล็ดป่าน	40	25	10	5	-	-
18. ถั่วเหลือง	49	82	53	68	28	17
19. ปุ๋ยอินทรีย์	272	244	238	264	254	201
20. กระดาษ	116	164	425	624	778	451
21. ผลิตภัณฑ์ไม้	744	867	1,002	1,335	1,363	1,017
22. อื่น	17,058	21,828	31,062	41,810	86,348	45,625
รวมทั้งสิ้น	60,797	71,198	83,065	108,179	133,197	115,172

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

หมายเหตุ 1. รายการที่ 14 ห้ามส่งออกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523

ประเทศไทย ปี พ.ศ. 2519-2524) จะมีสินค้าอุตสาหกรรมเป็นส่วนน้อยประมาณร้อยละ 25-30 ของมูลค่าส่งออก¹ (ดูตารางที่ 2 แสดงสัดส่วนของสินค้าอุตสาหกรรมในจำนวนสินค้าที่ส่งออกทั้งหมด) โดยสภาพตามธรรมชาติของสินค้าเกษตรมีข้อเสียเปรียบสินค้าอื่นอยู่หลายประการดังนี้²

ตารางที่ 2

มูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมส่งออก (ล้านบาท)

ปี	มูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมส่งออก	ร้อยละของมูลค่าสินค้าส่งออกทั้งสิ้น
2503	110	1.3
2508	627	4.8
2513	2,247	15.3
2519	11,768	19.4
2522	29,681	27.4
2523	37,940	38.5

ที่มา: กรมศุลกากร

¹วิโรจน์ กลิ่นเปาว์ (บรรณาธิการ), "ไทยจะเป็นประเทศกึ่งอุตสาหกรรม: เป้าหมายเศรษฐกิจไทยในปี 2529", วารสารเศรษฐกิจธนาคารกรุงเทพ 5 (พฤษภาคม 2525): หน้า 246.

²พจน์ อิงคินันท์, "การควบคุมมาตรฐานสินค้าขาออก", ในวารสารเศรษฐกิจการพาณิชย์, จำนวน ๓, มนัสสุทาไพมูลย์ บรรณาธิการ, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชาวพาณิชย์ 2518) หน้า 4-5

1. สินค้าเกษตรกรรมส่วนใหญ่เก็บรักษาไว้ไม่ได้นานเมื่อผลิตผลออกมาได้ก็ต้องรีบจัดจำหน่ายไปในเวลาอันจำกัด มิฉะนั้นจะเสื่อมคุณภาพหรือเสียหาย
2. สินค้าเกษตรกรรมเป็นสินค้าตามฤดูกาลที่ถูกธรรมชาติควบคุมให้ทองออกสู่ตลาดพร้อม ๆ กันในช่วงใดช่วงหนึ่งของปี ซึ่งทำให้เกิดปัญหาแรงงาน การลำเลียงขนส่ง สถานที่เก็บรักษา เงินทุน และการจัดจำหน่ายในช่วงของฤดูกาลผลิต
3. สินค้าเกษตรกรรมเป็นสินค้าที่มีปริมาณมาก จึงต้องการสถานที่ใหญ่โตสำหรับเก็บรักษา
4. การรวบรวมและการลำเลียงขนส่งสินค้าเกษตรกรรมต้องสิ้นเปลืองทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายมาก
5. สินค้าเกษตรกรรมมีมูลค่าต่ำ เมื่อคิดค่าส่วนของปริมาณหรือขนาดของสินค้า

โดยธรรมชาติของการผลิตสินค้าเกษตรกรรม มีข้อแตกต่างกับการผลิตของประเทศที่พัฒนาแล้วดังนี้¹

1. การผลิตสินค้าเกษตรกรรมโดยทั่วไปต้องใช้เนื้อที่จำนวนมาก และเกษตรกรรมกระจุกกระจายกันอยู่ตามภาคต่าง ๆ ของประเทศ เป็นบริเวณกว้างขวางไม่สะดวกในการรวบรวมและลำเลียงขนส่งสินค้ามายังจุดที่จะต้องส่งออกไปต่างประเทศ และต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก
2. การผลิตสินค้าเกษตรกรรมต้องใช้เวลาและแรงงานมาก แต่ได้รับประโยชน์ตอบแทนในทางมูลค่าต่ำกว่า การผลิตสินค้าอื่น
3. การผลิตสินค้าเกษตรของประเทศไทยส่วนใหญ่ยังต้องพึ่งน้ำและสภาพอากาศตามธรรมชาติ ซึ่งโดยปกติมักจะแปรปรวนอยู่เสมอเป็นเหตุให้ผลิตผลไม่มีความแน่นอน ทำให้ราคาสินค้าประเภทนี้เคลื่อนไหวขึ้นลงได้ง่ายขาดเสถียรภาพ เป็นอุปสรรคในทางการค้าขายออกที่จำเป็นต้องมีการตกลงซื้อขายสินค้าล่วงหน้าตามประเพณีการค้า

¹พจน์ อิงคินันท์, "การควบคุมมาตรฐานสินค้าขาออก." ในวารสาร เศรษฐกิจการพาณิชย์, จำนวน ๓ มัธยมศึกษาไทยสมัย บรรณาธิการ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชาวพาณิชย์ 2518) หน้า 7-8

ระหว่างประเทศ

4. การผลิตสินค้าเกษตรของประเทศไทยส่วนใหญ่ยังกระทำกันในระบบครอบครัวเป็นรายย่อยและต่างคนต่างผลิต ไม่สะดวกแก่การที่รัฐจะให้การช่วยเหลือ และทำให้สินค้าที่ผลิตได้มีคุณภาพมาตรฐานไม่สม่ำเสมอจึงเป็นเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ขายไม่ได้ราคาดีเท่าที่ควร

5. ผู้ผลิตในประเทศไทยส่วนมากมักจะนิยมผลิตสินค้าตามการขึ้นลงของราคากลาง กล่าวคือ ถ้าปีใดสินค้าใดได้ราคาดี ผู้ผลิตก็จะหันมาระดมผลิตสินค้านั้นเป็นการใหญ่ในปีถัดไปเป็นเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ปริมาณผลผลิตไม่แน่นอน

6. แรงงานและที่ดินของผู้ผลิตต้องถูกหอกทั้งให้ว่างเปล่าโดยไร้ประโยชน์ในปีหนึ่ง ๆ คิดเป็นมูลค่ามากมาย เนื่องจากการผลิตในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังต้องอาศัยฝนฟ้าตามฤดูกาล ซึ่งอำนวยให้ทำการผลิตได้เพียงชั่วระยะเวลาไม่กี่เดือนในรอบปี เป็นผลเสียหายต่อฐานะความเป็นอยู่ของผู้ผลิต และทำให้ผู้ผลิตขาดความเอาใจใส่ความประณีตในการผลิตสินค้าเป็นผลเสียหายต่อคุณภาพสินค้า

สภาพของการค้าขายออกของประเทศไทย

สภาพของการค้าขายออกของประเทศไทยมีปลายช่วงหลายระดับ นับแต่ชาวไร่ชาวนาที่เป็นผู้ผลิตช่วงแรก ต่อไปยังผู้ค้าคนกลางระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และส่วนกลาง จนถึงผู้ทำการค้าขายออกเป็นช่วงสุดท้าย การค้ายังมีมากช่วงก็จะยิ่งเพิ่มทุนของสินค้า และผู้ผลิตจะได้รับผลคอบแทนน้อยลง การลำเลียงขนส่งภายในประเทศ โดยเฉพาะสินค้าเกษตรกรรมซึ่งแหล่งผลิตมีอาณาเขตกว้างขวาง การผลิตส่วนใหญ่กระทำในระบบครอบครัวย่อย ๆ การลำเลียงขนส่งนับตั้งแต่ถูกเริ่มแรกที่เพาะปลูกจนถึงช่วงสุดท้ายคือเรือเคินทะเลที่บรรทุกสินค้าไปต่างประเทศของกระทำกันหลายช่วง ซึ่งนอกจากจะมีส่วนทำให้คุณภาพของสินค้าและสิ่งที่ใช้ในการบรรจุหุ้มห่อเพิ่มความเสียหายมากขึ้นแล้ว สินค้ายังตกหายไปในช่วงทางอีกเป็นจำนวนมาก สถานที่เก็บรักษาสินค้าสำหรับส่งออกที่ล้าสมัยไม่เหมาะสมกับสภาพสินค้ายังมีอยู่อีกเป็นจำนวนมากและกระจัดกระจายอยู่ไม่เป็นหลักแหล่ง ไม่เหมาะสมสำหรับการค้าขายออกอีกทั้งมีอัตราค่า

เข้าสูง และปริมาณไม่พอเพียงกับความต้องการ โดยเฉพาะในฤดูกาลที่สินค้าออกสู่ตลาด ลักษณะการส่งออกสินค้าทางเกษตรกรรมต้องส่งออกคราวละมาก ๆ ซึ่งต้องรวบรวมสินค้าจากแหล่งผลิตหลายแห่ง และวิธีการผลิตสินค้าก็แตกต่างกัน จึงเป็นการยากที่ผู้ทำการค้าขาออกจะสามารถรวบรวมสินค้าที่มีคุณภาพเหมือนกันคราวละมาก ๆ ได้นอกจากนั้นลักษณะของการค้าระหว่างประเทศเป็นลักษณะของการค้าที่ผู้ซื้อและผู้ขายอยู่ห่างไกลกัน ผู้ซื้อไม่มีโอกาสที่จะคัดเลือกสินค้าด้วยตนเองทุกครั้งก่อนทำการส่งออก เพราะต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและเวลามากในการเดินทางมาคัดเลือกสินค้าแต่ละครั้ง ดังนั้น ลักษณะการซื้อขายสินค้านี้ระหว่างประเทศอาศัยข้อตกลงที่แต่ละฝ่ายกำหนดขึ้นเป็นสัญญาตามความเห็นพ้องต้องกันทั้งสองฝ่ายโดยแบ่งแยกคุณภาพของสินค้าส่งออกอย่างคร่าว ๆ เป็นสินค้าที่มีคุณภาพดี ปานกลาง และเลว ประเทศผู้ซื้อสินค้าที่ทำการค้ากับประเทศไทยมีจำนวนมาก แต่ละประเทศทางมีข้อกำหนดกฎเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบคุณภาพสินค้าที่ส่งเข้าไปจำหน่ายในประเทศแตกต่างกันออกไป เมื่อซื้อสินค้าจากประเทศไทยก็มักจะนำเอากฎเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบคุณภาพสินค้าของตนมาใช้เป็นข้อตกลงในการทำสัญญาซื้อขายสินค้านี้กับผู้ทำการค้าขาออกของไทย ในการทำสัญญาซื้อขายนั้นผู้ซื้อมักจะร่างสัญญาซื้อขายที่ให้ผลประโยชน์แก่ฝ่ายตนมากที่สุด ผู้ทำการค้าขาออกของไทยจึงประสบความยุ่งยากในการคัดเลือกสินค้าที่จะส่งออก เนื่องจากต้องคัดเลือกสินค้าตามความต้องการของผู้ซื้อแต่ละราย แต่ละประเทศแตกต่างกันไป เป็นการยากที่ผู้ทำการค้าขาออกของไทยจะสามารถตอบสนองความต้องการได้หมด เมื่อปริมาณการค้าระหว่างประเทศยังมีน้อย ปัญหาจึงกล่าวยังไม่ค่อยมี แต่เมื่อการค้าระหว่างประเทศขยายตัวมากขึ้น ผู้ซื้อและผู้ขายสินค้านี้ระหว่างประเทศมีจำนวนมาก ปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพสินค้าก็มีมากขึ้น โดยแยกสาเหตุได้สองประการคือ

1. ผู้ทำการค้าขาออกซึ่งมีอยู่มากรายด้วยกัน บางรายที่มีเจตนาไม่สุจริตในทางการค้า เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม จึงเกิดการทุจริตในทางการค้า
2. ผู้ทำการค้าขาออกบางรายมีหลักฐานไม่มั่นคง ฐานะการเงินไม่ดีหรือขาดความรู้ความชำนาญในการค้า สินค้าแต่ละประเภททำให้ส่งสินค้าต่ำกว่ามาตรฐานที่กฎหมายกำหนดไว้ ไปจำหน่ายต่างประเทศ

ทั้งสองสาขา เป็นเหตุให้มีการส่งสินค้าคุณภาพต่ำกว่าที่ตกลงกันกับผู้ซื้อ ส่ง
 สินค้าขาดปริมาณขาดน้ำหนัก ยิ่งกว่านั้นผู้ทำการค้าอาจออกบางรายหลีกเลี่ยงบิลที่
 ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงสัญญา โดยทอดทิ้งสัญญาไม่ส่งสินค้าให้แก่ผู้ซื้อตามข้อตกลง หรือ
 ส่งให้ไม่ครบถ้วน เป็นเหตุให้เกิดข้อพิพาททางการค้าระหว่างผู้ทำการค้าออกของ
 ไทยกับผู้ซื้อในต่างประเทศ

การประนอมข้อพิพาททางการค้า

การค้าระหว่างประเทศแต่เดิมมา เมื่อเกิดข้อพิพาททางการค้าขึ้นระหว่าง
 ผู้ซื้อและผู้ขายสินค้าทั้งสองฝ่ายมักจะทำความตกลงให้ใช้อุญาโตตุลาการทางการค้า
 ที่สถาบันเอกชนจัดตั้งขึ้น เป็นคนกลางทำหน้าที่ชี้ขาดข้อพิพาทที่เกิดขึ้น คำว่าอุญาโต
 ตุลาการทางการค้าหมายถึง บุคคล หรือกลุ่มบุคคล ซึ่งคู่กรณีพร้อมกัน
 แต่งตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ชี้ขาดข้อพิพาทเกี่ยวกับธุรกิจการค้า¹ ในด้านการค้า
 ระหว่างประเทศได้มีสถาบันระหว่างประเทศได้พยายามศึกษาค้นคว้าวิธีระงับข้อพิพาท
 ทาง ๆ และหาข้อยุติโดยบัญญัติเป็นข้อกำหนดขึ้น เพื่อใช้เป็นหลักในการพิจารณา
 ข้อพิพาทของคู่กรณี สถาบันดังกล่าวได้แก่ หอการค้านานาชาติ (International
 Chamber of Commerce) คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมเอเชียและแปซิฟิก
 แห่งองค์การสหประชาชาติ (United Nations Economic & Social Commission
 For Asia and the Pacific) และคณะกรรมการกฎหมายการค้าระหว่าง
 ประเทศแห่งองค์การสหประชาชาติ (United Nations Commission on Inter-
 national Trade Law) ซึ่งมีข้อกำหนดคล้ายกันคือ เป็นการระงับข้อพิพาท
 ของคู่กรณี โดยวิธีการตั้งคณะกรรมการอุญาโตตุลาการ² คณะกรรมการอุญาโต-
 ตุลาการที่หอการค้าหรือสมาคมการค้าประเทศต่าง ๆ จัดตั้งขึ้นนั้น มีทั้งระดับภูมิภาค
 ระดับชาติหรือคณะกรรมการอุญาโตตุลาการเฉพาะประเภทสินค้า เช่นคณะกรรมการ

¹ กิจจา วัฒนสินธุ์, อุญาโตตุลาการการค้าภายในและระหว่างประเทศ,
 (กรุงเทพมหานคร: คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยการค้า), หน้า 2

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 4

อนุญาโตตุลาการของสมาคมใช้อาหารสัตว์แห่งยุโรป เป็นต้น เมื่อมีข้อพิพาทในระหว่าง
 คู่กรณีเกิดขึ้น คู่กรณีอาจจะหาความตกลงในสัญญาซื้อขายสินค้า โดยการเลือกใช้วิธี
 ประนอมข้อพิพาท โดยผ่านคณะกรรมการอนุญาโตตุลาการซึ่งได้แต่งตั้งโดยหอการค้า
 นานาชาติหรือสมาคมการค้าต่าง ๆ เมื่อเกิดข้อพิพาททางการค้าขึ้น คู่กรณีที่ประสงค์
 จะให้มีการประนอมข้อพิพาท จะต้องยื่นคำร้องไปยังหอการค้าหรือสมาคมการค้าตาม
 ที่ระบุไว้ในสัญญา คำร้องจะต้องประกอบด้วยเรื่องราวที่เกี่ยวข้องและความเห็นของ
 ฝ่ายที่เสียหาย เมื่อสถาบันดังกล่าวได้รับคำร้องขอและเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้ว ก็
 จะแจ้งให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งทราบเรื่องราวข้อพิพาทนั้น และเปิดโอกาสให้อีกฝ่ายยอมรับ
 ข้อตกลงที่จะให้มีการประนอมข้อพิพาทโดยผ่านคณะกรรมการอนุญาโตตุลาการ ซึ่งเป็น
 กลุ่มบุคคลที่มีเกียรติคุณชื่อเสียงและความเชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ
 พิพาทนั้น และได้รับการคัดเลือกแต่งตั้งจากหอการค้าหรือสมาคมการค้า อาจจะมีจำนวน
 คณะกรรมการตั้งแต่ 1 นาย, 3 นาย หรือ 5 นายตามที่ตกลงไว้ ซึ่งคู่กรณีสามารถ
 จะเลือกคณะกรรมการคนใดก็ได้จากจำนวนคณะกรรมการอนุญาโตตุลาการทั้งหมดที่
 ตนเองเห็นว่ามีความเที่ยงธรรมเพียงพอ คณะกรรมการอนุญาโตตุลาการที่ได้รับเลือก
 ก็จะทำการศึกษาข้อพิพาทโดยการตรวจสอบข้อเท็จจริงด้วยวิธีต่าง ๆ และตัดสินชี้ขาด
 ข้อพิพาทการค้านั้น การประนอมข้อพิพาทด้วยวิธีอนุญาโตตุลาการทางการค้านี้ คู่กรณี
 จะต้องทำด้วยความสมัครใจโดยหาความตกลงเป็นข้อสัญญาการค้าที่ทำขึ้น และหากฝ่าย
 ใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามคำตัดสินชี้ขาด คณะกรรมการอนุญาโตตุลาการไม่มีอำนาจที่จะ
 บังคับให้ฝ่ายปฏิบัติตามได้ คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งจะต้องนำคดีขึ้นสู่ศาลเพื่อให้ศาลตัดสิน
 ชี้ขาดข้อพิพาทนั้นและบังคับคดีตามคำตัดสินของศาล จึงเป็นการสิ้นเปลืองทั้งเวลาและ
 ค่าใช้จ่ายเป็นอันมากสำหรับทั้งฝ่ายกว่าที่จะสามารถชี้ขาดข้อพิพาทการค้าได้ ถ้าเป็น
 ข้อพิพาททางการค้าเกี่ยวกับคุณภาพมาตรฐานของสินค้าขาออกของประเทศแล้ว จะก่อให้เกิด
 ความเสียหายชื่อเสียงของประเทศชาติโดยส่วนรวมอีกด้วย ดังนั้นจึงมีความ
 จำเป็นที่จะต้องมีการป้องกันข้อขัดแย้งและข้อพิพาทที่จะเกิดขึ้นโดยการควบคุมคุณภาพ
 มาตรฐานสินค้าขาออกของไทย การประนอมข้อพิพาททางการค้า โดยวิธีอนุญาโตตุลาการ
 เป็นการแก้ปัญหาเมื่อเกิดข้อขัดแย้งทางการค้าขึ้นแล้ว ส่วนการควบคุมคุณภาพสินค้า
 ขาออกเป็นการป้องกันมิให้คุณภาพของสินค้าขาออกของไทย มีคุณภาพที่ต่ำกว่ามาตรฐาน
 สินค้าที่จะกำหนดไว้ จึงเป็นการป้องกันล่วงหน้ามิให้เกิดข้อขัดแย้งขึ้น

ผู้ประกอบการตรวจสอบคุณภาพสินค้า

ในการประกอบการค้าระหว่างประเทศ ผู้ซื้อและผู้ขายสินค้าอยู่ห่างไกลกัน ผู้ซื้อไม่มีโอกาสล่วงรู้ถึงคุณภาพสินค้าก่อนที่จะทำการส่งมอบสินค้า เมื่อผู้ซื้อได้รับสินค้า หากปรากฏว่ามีคุณภาพมาตรฐานต่ำกว่าข้อตกลง ก็จะก่อความเสียหายให้กับผู้ซื้อได้และเสียเวลาแก่ทั้งสองฝ่ายถึงที่กล่าวแล้ว ทั้งสองฝ่ายจึงหาวิธีการตรวจสอบคุณภาพสินค้าก่อนที่จะทำการส่งมอบ วิธีการหนึ่งที่ผู้ซื้อและผู้ขายใช้ คือการให้ผู้ประกอบการตรวจสอบคุณภาพสินค้า ซึ่งเป็นธุรกิจเอกชน ประกอบธุรกิจรับตรวจสอบคุณภาพสินค้าขายออกก่อนทำการส่งมอบให้กับผู้ซื้อ ทั้งนี้ผู้ซื้อและผู้ขายสินค้าจะตกลงเลือกผู้ประกอบการตรวจสอบคุณภาพสินคารายใดให้เป็นคนกลางในการตรวจสอบคุณภาพสินค้าขายออกก่อนทำการส่งมอบก็จะระบุไว้ในสัญญาซื้อขาย ผู้ประกอบการตรวจสอบคุณภาพสินค้าจะตรวจสอบคุณภาพสินค้าตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่ผู้ซื้อและผู้ขายตกลงไว้ในรายละเอียด โดยปกติแล้วเมื่อยังไม่มีการกำหนดและควบคุมมาตรฐานสินค้าขายออก หรือสินค้าที่มีใช้สินค้ามาตรฐาน ข้อตกลงเกี่ยวกับคุณภาพสินค้านั้นมักจะระบุให้ตรวจสอบคุณภาพสินค้าแบบ F.A.Q (Fair Average quality) ซึ่งหมายความว่าให้ใช้คุณภาพโดยเฉลี่ยของสินค้าท้องถิ่นในฤดูกาลผลิตสินค้าที่กำลังทำการค้ากันอยู่ การตัดสินว่าคุณภาพสินค้านั้นดีเลวประการใดขึ้นอยู่กับคุณภาพสินค้าโดยเฉลี่ยของทั้งหมดในขณะนั้น วิธีการเช่นนี้ ผู้ทำการค้าขายออกจะเป็นฝ่ายเสียเปรียบผู้ซื้อสินค้าเสมอเพราะไม่ทราบว่าคุณภาพมาตรฐานสินค้าในปีหนึ่ง ๆ เป็นอย่างไร ธุรกิจตรวจสอบคุณภาพสินค้า เป็นธุรกิจที่ต้องแสวงหารายได้หรือกำไรจากการดำเนินงาน หากเข้มงวดกวดขันในการตรวจสอบคุณภาพสินค้าขายออกเกินไป ผู้ทำการค้าขายออกก็มักไม่นิยมจ้างให้ตรวจสอบคุณภาพสินค้าของตน ในทางตรงกันข้ามหากผู้ประกอบการตรวจสอบคุณภาพสินค้าที่ละเลยการตรวจสอบคุณภาพสินค้า ผู้ซื้อสินค้าก็มักปฏิเสธไม่ยอมรับผู้ตรวจสอบคุณภาพสินคารายนั้น

แต่เกมมาทางราชการไม่ได้เข้าเกี่ยวข้องในค่านคุณภาพหรือปริมาณของสินค้าที่ผู้ทำการค้าขายออกในประเทศไทยส่งไปจำหน่าย เพราะยังไม่เคยมีการจัดและควบคุมมาตรฐานสินค้าอย่างจริงจัง ผู้ทำการค้าขายออกบางรายที่ทุจริตก็ปลอมปนเปลี่ยนแปลงคุณภาพสินค้าให้ผิดคุณภาพและชาน้ำหนัก ตลอดจนการบรรจุ หุ้มห่อผู้ก็มีสินค้าที่จะส่งออกไปโดยไม่ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพของสินค้า เมื่อผู้ซื้อสินค้าในต่างประเทศได้รับความเสียหายก็ขอให้ผู้ทำการค้าขายออกและผู้ประกอบการตรวจสอบคุณภาพสินคารับ

นิคมชอบชกใช้ค่าเสียหายที่ส่งสินค้าไม่ตรงตามคุณภาพหรือน้ำหนัก หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องก็ไม่สามารถจัดการอะไรได้ เพราะขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง และไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ จึงปรากฏเสมอว่าผู้ตรวจสอบคุณภาพสินค้าที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน บางรายร่วมมือกับผู้ทำการค้าขายออก ปลอมปนสินค้าให้มีคุณภาพต่ำกว่าที่ตกลงไว้

ทางราชการได้เห็นว่าการจัดและควบคุมมาตรฐานสินค้าขาออกมีความสำคัญต่อการส่งเสริมการส่งออก หากปล่อยให้ผู้ทำการค้าขายออกบางรายส่งสินค้าที่มีคุณภาพผิดมาตรฐานจะก่อให้เกิดความเสื่อมเสียแก่ชื่อเสียงของสินค้าไทยและมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของชาติโดยรวมได้ รัฐบาลในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี จึงเห็นสมควรให้มีการควบคุมคุณภาพสินค้าที่จะส่งไปจำหน่ายต่างประเทศ โดยให้กระทรวงพาณิชย์ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบศึกษาค้นคว้า และดำเนินการควบคุมคุณภาพสินค้าส่งออก เพื่อรักษาตลาดและชื่อเสียงของสินค้าไทยให้อยู่ในความนิยมเชื่อถือของต่างประเทศ¹

ต่อมากระทรวงพาณิชย์ได้เสนอแผนการและหลักการไปยังรัฐบาล โดยให้มีคณะกรรมการพิจารณา กำหนดมาตรฐานสินค้าขาออกขึ้นคณะหนึ่งดำเนินการโดยยึดถือหลักการสำคัญ 2 ประการตามที่ได้ได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลดังนี้

1. กำหนดมาตรฐานสำหรับสินค้าขาออกที่สำคัญขึ้น
2. มีการควบคุมการตรวจสอบ และการออกใบรับรองคุณภาพสินค้าให้รัดกุม การที่จะให้การปฏิบัติงานเกี่ยวกับเรื่องนี้ดำเนินไปด้วยดี ไม่กระทบกระเทือนการค้าขายออกของประเทศนั้น กระทรวงพาณิชย์เห็นควรดำเนินการดังนี้²

¹พาณิชย์, กระทรวง, สำนักงานมาตรฐานสินค้า, รายงานการประชุมเรื่อง "การส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายพืชไร่" ของกองอำนวยการฝ่ายพลเรือน กองบัญชาการคณะปฏิวัติ, วันที่ 24 พฤศจิกายน 2501, (อัครสำเนา)

²พาณิชย์, กระทรวง, สำนักงานมาตรฐานสินค้า, รายงานการประชุมเรื่อง "การควบคุมคุณภาพสินค้าขาออก" ของกองอำนวยการฝ่ายพลเรือน กองบัญชาการคณะปฏิวัติ, วันที่ 20 ธันวาคม 2501, (อัครสำเนา)

1. วางวิธีปฏิบัติให้สะดวกและไม่เป็นภาระแก่พ่อค้า มิฉะนั้น จะทำให้ราคาต้นทุนของสินค้าขาออกสูงขึ้น จนไม่อาจแข่งขันกับต่างประเทศได้
2. อำนวยความสะดวกและรวดเร็ว การตรวจสอบและการรับรองคุณภาพสินค้าทั่วไปควรให้เอกชนจัดทำ
3. กำเนินการควบคุมบริษัทห้างร้านที่ประกอบกิจการตรวจสอบคุณภาพสินค้า รวมทั้งพนักงานตรวจสอบอย่างใกล้ชิด โดยการบังคับให้มีการจดทะเบียนขออนุญาตประกอบกิจการตามเงื่อนไขที่จะกำหนดขึ้น

การที่จะให้เป็นที่ไปตามหลักการดังกล่าวข้างต้น จะต้องออกกฎหมายและกฎกระทรวงกำหนดวิธีการ เพื่อใช้บังคับต่อไป ดังนั้นคณะกรรมการจักษุมาตรฐานสินค้าขาออก จึงได้พิจารณาร่างกฎหมายการจักษุและควบคุมมาตรฐานสินค้าขาออกซึ่งรัฐบาลได้ออกประกาศเป็นกฎหมาย เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2503 เรียกว่า "พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2503" มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 24 สิงหาคม 2503 เป็นคนไป ต่อมาได้ปรับปรุงเป็น "พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522" เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ทันกับสภาพเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ชนิดของสินค้ามาตรฐานที่ประกาศใช้บังคับแล้ว

นับตั้งแต่ได้ประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยมาตรฐานสินค้าขาออกเมื่อเดือนสิงหาคม 2503 เป็นต้นมาจนถึงบัดนี้ กระทรวงพาณิชย์ได้ดำเนินการกำหนดสินค้าขาออกให้เป็นสินค้ามาตรฐานพร้อมด้วยมาตรฐานสินค้าเหล่านั้นไปแล้วรวม 10 ชนิด คือ ปอฝอก ข้าวโพก เมล็ดสะหุง เกลือ ปุยพูน ไม้สักแปรรูป ข้าวฟ่าง เครื่องเงินไทย ผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหม (แยกเป็นประเภทสินค้าได้ 4 ประเภทคือ ผ้าไหมไทย, ผ้าไหมจური, ผลิตภัณฑ์ผ้าไหม และผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจური) และผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง

เหตุผลและวัตถุประสงค์ในการกำหนดมาตรฐานสินค้า

เหตุผลและวัตถุประสงค์ในการกำหนดมาตรฐานสินค้า อาจจำแนกออกเป็นหลักใหญ่ ๆ ได้สองประการคือ การกำหนดมาตรฐานเพื่อความปลอดภัยและคุ้มครองผู้บริโภค และการกำหนดมาตรฐานเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ซึ่งอาจสรุปได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์เพื่อความปลอดภัยและคุ้มครองผู้บริโภค วัตถุประสงค์
 เช่นนี้มุ่งอยู่ที่ความปลอดภัยและคุ้มครองผู้บริโภค คือผู้ใช้สินค้าเป็นหลักใหญ่ เช่นการ
 กำหนดมาตรฐานอาหาร อาหารนั้นต้องมีคุณค่าเป็นประโยชน์ต่อร่างกายและไม่มีสารพิษ
 หรือสิ่งปนเปื้อนที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพร่างกาย หรือในกรณีของเครื่องใช้สอย เช่น
 เครื่องใช้ไฟฟ้า ก็ได้กำหนดมาตรฐานความปลอดภัยเกี่ยวกับขนาดของสายและอุปกรณ์
 ที่ใช้ตามที่กำหนดไว้ เพื่อป้องกันมิให้ไฟฟ้าลัดวงจร เกิดอันตราย เกิดไฟไหม้ และ
 เสียหายทางเศรษฐกิจ

2. วัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ วัตถุประสงค์ในข้อนี้มอง
 ในแง่ของการมุ่งประโยชน์ในทางเศรษฐกิจในค่านิยมของผู้ผลิตและผู้ส่งออกดังนี้

ก. ในค่านิยมของผู้ผลิต เช่นโรงงานอุตสาหกรรม การกำหนดมาตรฐาน
 ของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต การกำหนดมาตรฐานของผลผลิต เป็นการประหยัด
 ลบก้นทุนการผลิต ถ้าวัตถุดิบมีมาตรฐานที่แน่นอนก็ไม่ต้องสำรองวัตถุดิบไว้มากเพื่อสำหรับ
 การคัดเลือก และการใช้ของอื่นที่คล้ายคลึงหรือมีลักษณะเดียวกันทดแทนกันได้ ส่งเสริม
 การผลิตและการขาย ขณะเดียวกันก็เป็นประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภคด้วย เช่น
 ของที่ผลิตมีมาตรฐาน สามารถใช้ไต่หนทาง สะดวกและปลอดภัยคุ้มกับราคา ก็จะเป็น
 ที่นิยมของผู้ซื้อ

ข. ในค่านิยมของผู้ส่งออก ถ้าหากสินค้าที่ส่งออกมีมาตรฐาน เป็นไปคาม
 ต้องการของผู้ซื้อ ผู้ซื้อยอมให้ความเชื่อถือ และสั่งซื้อสินค้านั้นเพิ่มขึ้น ซึ่งมีผลช่วยส่ง
 เสริมการส่งออกให้ส่งออกได้มากเป็นประโยชน์ในการดูแลการค้าที่เสียเปรียบ ก่อให้
 เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของชาติเป็นส่วนรวม

ประโยชน์ของมาตรฐานสินค้า

มาตรฐานสินค้ามีประโยชน์ในค่านิยมต่าง ๆ ดังนี้

1. ประโยชน์ในทางการค้า ช่วยให้ผู้ใช้และผู้ขายทราบคุณภาพ ขนาด
 นานับการบรรจุนับถือ ตลอดจนลักษณะทั่วไปของสินค้าได้ง่าย สะดวกแก่การกำหนด
 ราคา หรือหาความตกลงซื้อขายได้ความวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะการค้าระหว่าง

ประเทศ ซึ่งผู้ซื้อและผู้ขายอยู่คนละประเทศ โอกาสที่จะพบกันเพื่อตกลงกันโดยกรงมีน้อย การมีมาตรฐานสินค้าที่แน่นอนสามารถหาความตกลงทางสื่อสารได้สะดวก ประหยัดเวลา เช่นพอออก ได้กำหนดมาตรฐานไว้เป็นชั้นเลิศ, ชั้นหนึ่ง, ชั้นสอง, ชั้นสาม และชั้นสี่ เป็นที่รู้จักกันว่าแต่ละชั้นมีรายละเอียดอย่างไร ผู้ซื้อสั่งซื้อพอออกชั้นเลิศ ก็เป็นอันทราบคุณภาพของพอออกที่ซื้อขายกันได้ทันที ไม่ต้องพรรณนาว่าผู้ซื้อจะซื้อพอออกมีคุณภาพสี ขนาด ความเหนียว และอื่น ๆ อย่างไร ผู้ขายก็ไม่ต้องพรรณนาว่าพอที่จะซื้อขายเป็นอย่างไร เป็นกัน

2. ประโยชน์สำหรับผู้ซื้อ

ก. ทำให้ผู้ซื้อได้สินค้าที่มีคุณภาพที่ ใช้ได้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ และทนทาน เช่นตะปูที่มีมาตรฐาน ทอกแล้วไม่คดงอง่าย ผู้ใช้ก็สามารถใช้ประโยชน์สมประสงค์เต็มที่ แต่ถ้าเป็นตะปูที่ไม่มีมาตรฐาน ทอกแล้วคดงอง่าย ทำให้ประโยชน์ไม่เต็มที่ และสิ้นเปลือง

ข. สินค้าที่มีมาตรฐานแน่นอน และมาตรฐานเดียวกัน จะเป็นประโยชน์กับผู้ซื้อ สามารถใช้ชิ้นส่วนทดแทนกันได้แม้ว่าจะต่างยี่ห้อกัน เช่นหลอดไฟฟ้ามี่ขนาดเขียวและกำลังไฟมาตรฐานเดียวกัน ผู้ใช้ก็สามารถใช้ของยี่ห้ออื่นทดแทนกันได้ถ้าสินค้าที่ไม่มีมาตรฐาน ก่อนซื้อผู้ซื้อต้องซึ่งใจดูก่อนว่า หากเสียแล้ว จะใช้ชิ้นส่วนของยี่ห้ออื่นทดแทนได้หรือไม่

ค. ประโยชน์ในด้านความปลอดภัยและอนามัย สินค้าที่มีมาตรฐาน ย่อมให้ความคุ้มครองปลอดภัย และอนามัยแก่ผู้ใช้ เช่นน้ำมันพืชที่ใช้ปรุงอาหารที่มีมาตรฐาน ย่อมจะไม่มีสารที่เป็นพิษแก่ร่างกาย หรือเครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีมาตรฐาน จะให้ความปลอดภัย ไม่เกิดไฟฟ้าลัดวงจรเป็นอันตรายแก่ผู้ใช้ และอาจทำให้เกิดเพลิงไหม้ได้

ง. สินค้าที่มีมาตรฐานแน่นอน จะช่วยให้ผู้ใช้สามารถนำสินค้านั้นไปใช้ได้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์เสมอ โดยไม่ต้องเสียเวลา เสียค่าใช้จ่ายในการคัดเลือก ปรับปรุงตกแต่งเปลี่ยนแปลงสินค้านั้นอีก เช่นพอออกที่จะนำไปผลิตหมม ถ้าเป็นพอออกที่มีมาตรฐาน ผู้ใช้ก็สามารถนำพอออกไปใช้เป็นวัตถุดิบผลิตหมมตามคุณภาพที่ตกลงกันได้ทันที โดยไม่ต้องไปคัดเลือกตกแต่งคุณภาพของพอออกนั้น ต่างกับพอออกที่ไม่มีมาตรฐาน

แต่ละมักมีทั้งปอคุณภาพดีและเลวคละกัน ผู้ผลิตก็คงเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการคัดเลือก และทบทวนคุณภาพปอนั้นอีก

3. ประโยชน์ในค่านอกอุตสาหกรรม ช่วยลดต้นทุนการผลิต และทำให้ผลิตได้สินค้าที่มีคุณภาพดี วัตถุดิบที่มีมาตรฐานเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการอุตสาหกรรม เพราะถ้าวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้าชนิดหนึ่ง มีคุณภาพ ขนาด น้ำหนัก สี หรือลักษณะอื่น ๆ ไม่เหมือนกัน หรือไม่สม่ำเสมอสินค้าที่ผลิตออกมาได้จะมีคุณภาพแตกต่างกันมาก ซึ่งจะมีผลเสียหายแก่ผู้ผลิตสินค้านั้นมาก ในทางตรงกันข้าม หากวัตถุดิบนั้นมีมาตรฐานสินค้าที่ผลิตได้เป็นสินค้าที่มีคุณภาพ และไม่มี ความแตกต่างกัน นอกจากนี้วัตถุดิบที่มีมาตรฐานทำให้ผู้ผลิตไม่ต้องสำรองวัตถุดิบไว้ในสต็อก เพื่อเผื่อการคัดเลือกไว้มาก เป็นการลดภาระค่านการเงินที่ของสำรองวัตถุดิบไว้มากด้วย ทำให้ต้นทุนการผลิตลดลง

4. ประโยชน์ในการลำเลียงขนส่ง สินค้าที่มีมาตรฐาน โดยเฉพาะขนาด น้ำหนัก และลักษณะของวัตถุที่ใช้ในการบรรจุหีบห่อ ที่เหมาะสมกับหลักวิชาและเทคโนโลยีสมัยใหม่ จะช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการขนส่งลำเลียงได้มาก สะดวกแก่การจัดยานพาหนะที่มีขนาดเหมาะสมกับสินค้า จัดหาแรงงานและอุปกรณ์ที่ขนถ่ายได้ถูกต้องเหมาะสม ประหยัดเนื้อที่ เช่นผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังอัดเม็ดที่มีมาตรฐาน มีความแข็งแรง ไม่แตกเป็นฝุ่นง่าย จะทำให้การลำเลียงโดยสายพานเป็นไปด้วยความรวดเร็ว และไม่กินเนื้อที่ระหว่างเรือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าที่ขนส่งทางเครื่องบิน หากเป็นสินค้าที่มีมาตรฐาน มีการบรรจุหีบห่อและมีขนาดหีบห่อถูกต้องตามหลักวิชาการ จะทำให้ไม่เปลืองเนื้อที่ ประหยัดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าระวางบรรทุก

5. ประโยชน์ในการวินิจฉัยข้อพิพาท ในกรณีที่มีข้อพิพาทหรือข้อโต้แย้งเกี่ยวกับคุณภาพของสินค้าเกิดขึ้น หากสินค้านั้นมีมาตรฐานกำหนดไว้แน่นอน ก็จะช่วยให้การพิจารณาวินิจฉัยข้อโต้แย้ง หรือข้อพิพาทได้สะดวกรวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นธรรมแก่ผู้พิพาท เช่นผู้ซื้อผู้ขายตกลงซื้อขายเครื่องเงินไทย ความมาตรฐาน ผู้ซื้อโต้แย้งว่าเนื้อโลหะเงินมีคุณภาพค้อย แต่โดยที่มีมาตรฐานของเครื่องเงินกำหนดไว้ ต้องมีโลหะเงินไม่น้อยกว่าร้อยละ 92.5 โดยน้ำหนัก การพิจารณาวินิจฉัยข้อโต้แย้งในกรณีนี้สามารถทำได้สะดวก และเป็นธรรม โดยการส่งตัวอย่างเครื่องเงินให้ห้องทดลองตรวจวิเคราะห์ ถ้าตัวอย่างนั้นมีเนื้อโลหะเงินต่ำกว่าร้อยละ 92.5 ของน้ำหนัก ก็เป็นอันว่าผู้ขายผิด แต่ถ้ามีเนื้อโลหะเงินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 92.5 โดยน้ำหนัก ก็วินิจฉัยได้เลยว่าผู้ขายไม่ผิด

เพราะส่งสินค้าที่มีคุณภาพให้ตรงตามที่ทำสัญญาซื้อขายกัน

6. ประโยชน์ในค่านราคา การจัดส่งสินค้าให้มีมาตรฐานแน่นอน แยกเป็นชนิดและชั้นต่างๆ ความล้าคืบคุณภาพ จะทำให้ขายได้ราคาดีกว่าสินค้าที่ไม่มีมาตรฐาน เพราะผู้ซื้อหรือผู้ใช้สามารถนำสินค้านั้นไปใช้ประโยชน์ตามความต้องการได้ทันทีและทั้งหมด ไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการคัดเลือกหรือปรุงแต่งก่อนใช้ และไม่มีเศษเหลือ

7. ประโยชน์ในการควบคุมคุณภาพ การกำหนดมาตรฐานสินค้าไว้ มีประโยชน์ในการควบคุมคุณภาพ ทั้งด้านการผลิตและการจัดจำหน่ายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ในด้านการผลิต ผู้ผลิตสามารถตรวจสอบคุณภาพของสินค้าที่ผลิตได้ว่ามีคุณภาพอย่างไร โดยเทียบจากมาตรฐานที่กำหนดไว้ ถ้าหากสินค้าที่ผลิตได้ไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ก็ทราบได้ว่าสินค้านั้นมีคุณภาพไม่ตรงตามที่ต้องการ ซึ่งใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปรับปรุงคุณภาพต่อไป

ในด้านการจำหน่าย ไม่ว่าจะเป็นการจำหน่ายภายในประเทศหรือส่งออก หากสินค้านั้นไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ แสดงได้ว่าสินค้านั้นมีคุณภาพไม่เป็นไปตามที่ผู้ซื้อต้องการ สามารถระงับมิให้สินค้านั้นจำหน่ายในท้องตลาดหรือส่งออกได้ ป้องกันความเสียหายหรือชื่อเสียง เกี่ยวกับคุณภาพสินค้าได้

8. ประโยชน์ในด้านการส่งเสริมการส่งออก สินค้าที่ส่งออก ถ้าเป็นสินค้าไม่มีการกำหนดมาตรฐาน ผู้ซื้อในต่างประเทศย่อมไม่มั่นใจว่าสินค้าที่จะซื้อนั้นมีคุณภาพดีเลวอย่างไร จะมีคุณภาพเป็นไปตามความต้องการหรือไม่ ย่อมเกิดความลังเลในการสั่งซื้อ หากมีสินค้าจากแหล่งอื่นที่มีมาตรฐาน ผู้ซื้ออาจจะหันไปซื้อจากแหล่งนั้น นอกจากนี้ ทางกรมของประเศนำเข้าบางประเทศอาจมีข้อกำหนดห้ามซื้อสินค้าที่ไม่ถึงระดับมาตรฐานที่กำหนดไว้ เข้าประเทศ ถึงแม้ผู้ซื้อจะมีความต้องการสั่งซื้อสินค้านั้น แต่หากมีคุณภาพไม่ถึงมาตรฐานที่กำหนดไว้ ย่อมนำเข้าไม่ได้ สินค้านั้นก็ส่งออกไม่ได้ แต่ถ้าหากสินค้าที่ส่งออกมีการกำหนดมาตรฐานไว้แน่นอน ย่อมทำให้เกิดความนิยมและเชื่อถือจากผู้ซื้อในต่างประเทศและสั่งซื้อเพิ่มขึ้น สามารถส่งออกได้มากขึ้นเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของชาติ

9. ประโยชน์สำหรับส่งเสริมให้ผู้ผลิตสินค้าให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น สินค้าที่ไม่ได้กำหนดมาตรฐานไว้ ผู้ผลิตจะผลิตโดยขาดเป้าหมาย โดยไม่ทราบว่าสินค้าที่ผลิตนั้นมีคุณภาพดีเลวอย่างไร เป็นที่นิยมเชื่อถือของผู้บริโภคหรือเป็นไปตามความต้องการของตลาดต่างประเทศหรือไม่ หากมีการกำหนดมาตรฐานขึ้น ผู้ผลิตก็จะใช้มาตรฐานที่กำหนดขึ้นเป็นเครื่องมือวัดคุณภาพของสินค้าที่ผลิตขึ้น ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงให้ผู้ผลิตสินค้ามีคุณภาพดีขึ้น

การควบคุมมาตรฐานสินค้าของนานาประเทศ

วัตถุประสงค์ของการมีมาตรฐาน มีจุดมุ่งหมายสองประการคือ

1. เป็นประโยชน์ในการคุ้มครองให้ความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค
2. เป็นประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ ดังที่กล่าวมาแล้ว

เป็นที่ทราบกันว่า การค้าขายออกมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของชาติ รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ จึงมุ่งส่งเสริมการค้าขายออกโดยทุกวิถีทางด้วยวิธีการและมาตรการต่าง ๆ การใช้มาตรฐานสินค้าให้เป็นประโยชน์ในค่านี้นี้โดยการควบคุมมาตรฐานสินค้าขายออกถือได้ว่าเป็นมาตรการสำคัญประการหนึ่งของการส่งเสริมสินค้าขายออก

การควบคุมมาตรฐานสินค้าขายออกของนานาประเทศ นับตั้งแต่การกำหนดมาตรฐาน การตรวจสอบมาตรฐานและการออกใบรับรอง บางประเทศรัฐก็ดำเนินการเอง บางประเทศรัฐดำเนินการเฉพาะสินค้าบางชนิด บางชนิดให้เอกชนควบคุมกันเอง สำหรับในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐ ญี่ปุ่น เกาหลี อิตาลี ส่วนประเทศที่กำลังพัฒนา เช่นฟิลิปปินส์ ไต้หวัน อิหร่าน เป็นต้น รัฐเป็นผู้ดำเนินการเอง ส่วนระบบการควบคุมมาตรฐานสินค้าขายออกของไทย รัฐได้มอบอำนาจตามกฎหมายให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการตรวจสอบและออกใบรับรองมาตรฐานสินค้าเป็นส่วนใหญ่ สินค้าที่เอกชนเป็นผู้ตรวจสอบและออกใบรับรองมาตรฐานสินค้านี้ มี ผอพอก ข้าวโทก เมล็ดละหุ่ง เกล็ด ปุ๋ยปุ๋ยไม้สักแปรรูป และผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง สินค้าที่รัฐเป็นผู้ตรวจสอบและออกใบรับรองมาตรฐานสินค้าแก่ฝ่ายเดียวมีเพียง 2 ชนิด คือ ยาน้ำมันและผลิตภัณฑ์ยาน้ำมัน และเครื่อง

เงินไทย¹

สำหรับประเภทของสินค้าขาออกที่รัฐบาลนานาประเทศมุ่งดำเนินการควบคุมมาตรฐานอย่างจริงจังนั้นมีอยู่ 2 ประเภท คือสินค้าเกษตรกรรมและสินค้าหัตถกรรม ซึ่งประชากรของประเทศจำนวนมากเป็นผู้ผลิตร่วมกัน แล้วนำมารวบรวมส่งออกจำหน่ายทางประเทศในนามว่าเป็นผลผลิตของประเทศนั้น ๆ ไม่อาจจะปฏิเสธของผู้ผลิตแยกเป็นราย ๆ ได้ เช่นผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังหรือปุยพูน เป็นต้น ก็รวบรวม ๆ ว่าเป็นผลผลิตจากประเทศไทย ไม่อาจจะปฏิเสธเจาะจงได้ว่าเป็นของผู้ผลิตรายใด หากมีความเสียหายชื่อเสียงเกี่ยวกับคุณภาพหรือมาตรฐานก็จะทำให้มีผลเสียหายทั้งประเทศเป็นส่วนรวม ส่วนผลผลิตประเภทอุตสาหกรรมนั้น ส่วนมากรัฐมิได้ลงมือควบคุมดำเนินการโดยตรง เว้นแต่สินค้าบางชนิดที่เกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้บริโภค เช่นอาหาร เครื่องดื่ม เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากสินค้าอุตสาหกรรมนั้น ผู้ผลิตแต่ละรายต่างก็คงพยายามรักษาดลประโยชน์ของตนเองเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว และสินค้าอุตสาหกรรมที่ส่งออกต่างก็มีชื่อเครื่องหมายการค้าหรือชื่อผลิตภัณฑ์อยู่ ซึ่งผู้ผลิตมีส่วนรับผิดชอบโดยตรงอยู่แล้ว

หลักสำคัญของการกำหนดมาตรฐานสินค้า (The Elements of Standardization)

1. การใช้ถ้อยคำ (Terminology) ด้อยคำหรือข้อความที่ใช้ในการกำหนดมาตรฐานสินค้าต้องมีความหมายชัดเจน แน่นนอนและรัดกุม เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายสามารถเข้าใจเป็นอย่างดี เกี่ยวกันและตรงตามวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของผู้กำหนดมาตรฐานสินค้านั้น ๆ แต่เนื่องจากถ้อยคำบางคำ หรือข้อความบางข้อความมีความหมายหลายอย่าง คลุมเคลือ หรืออาจตีความหมายไปได้หลายอย่างตามความเข้าใจของแต่ละบุคคล

ฉะนั้นในการกำหนดมาตรฐานที่มีถ้อยคำหรือข้อความที่มีความไม่ชัดเจน หรืออาจตีความไปได้หลายอย่าง จึงควรให้คำจำกัดความสำหรับถ้อยคำหรือข้อความนั้นไว้ให้ชัดเจน และรัดกุมตามความจำเป็น

¹ ทาณิชย์, กระทรวง, สำนักงานมาตรฐานสินค้า, เอกสารประกอบคำคำบรรยายเรื่อง "มาตรฐานสินค้าขาออก" 2524, (อีกสำเนา).

2. รายละเอียดมาตรฐาน (Specification) ที่สำคัญของ

การกำหนดมาตรฐานสินค้าอยู่ที่รายละเอียดของมาตรฐาน ซึ่งครอบคลุม ปริมาณ หน่วย น้ำหนัก ขนาด ส่วนผสม ส่วนสี สี ทิวอย่างและอื่น ๆ เพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นเกณฑ์ ตลอดจนวิธีการบรรจุหีบห่อ และวัสดุที่ใช้ด้วย เช่นมาตรฐานเครื่องเงินไทย ของกระทรวงพาณิชย์ กำหนดว่าทองประกอบขึ้นด้วยโลหะเงินมาตรฐาน คือมีโลหะอื่น เจือปนได้ไม่เกินร้อยละ 7.5 ของน้ำหนัก ส่วนประกอบของเครื่องเงินไทยทองแข็ง แรง ทนทานและเรียบร้อย ทองบรรจุหีบห่อเครื่องเงินไทยให้เรียบร้อยและแข็งแรง พอที่จะป้องกันความเสียหายอันจะเกิดแก่เครื่องเงินไทย และต้องใช้วัสดุที่สะอาดไม่ ทำความมัวหมองแก่เครื่องเงินไทยนั้น เป็นต้น

ควรให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดหรือผู้บริโภค มาตรฐาน สินค้าที่จะกำหนดขึ้น ควรพิจารณากำหนดให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดหรือผู้บริโภคส่วนใหญ่

ควรให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้หรือปฏิบัติได้ มาตรฐานสินค้าที่กำหนดขึ้น ควรให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่นผู้ผลิต ผู้บรรจุหีบห่อ ผู้จำหน่าย ผู้ตรวจสอบ ผู้บริโภคและอื่น ๆ สามารถนำไปใช้หรือปฏิบัติตามข้อกำหนดกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ใน มาตรฐานนั้นได้

3. หลักเกณฑ์ในทางปฏิบัติ (Code of Practice) ส่วนมากจะมีเฉพาะ

ในสินค้าอุตสาหกรรม ซึ่งกำหนดวิธีและคำแนะนำในการใช้ประกอบ ทักษะอุปกรณ์เครื่องมือ การดูแลรักษา การบริการ ซึ่งส่วนมากมุ่งถึงความปลอดภัยเป็นสำคัญ

4. วิธีการชักตัวอย่างหรือสุ่มตัวอย่าง (Sampling methods) การ

ที่จะทราบคุณภาพหรือมาตรฐานของสินค้านั้นว่าจะมีคุณภาพเป็นอย่างไร จำเป็นต้องมีการทดสอบหรือวิเคราะห์ แต่กล่าวได้ว่าแทบจะเป็นไปไม่ได้ที่จะทดสอบหรือวิเคราะห์ สินค้าที่ต้องการทราบคุณภาพหมดทั้งจำนวน จึงจำเป็นต้องใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างเพื่อทดสอบหรือวิเคราะห์แทน ซึ่งการสุ่มตัวอย่างดังกล่าวจะต้องให้ได้ตัวอย่าง เป็นตัวแทนของ สินค้าทั้งหมดมากที่สุดตามหลักวิชาการสถิติ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับลักษณะของสินค้าแต่ละประเภท

และชนิดกล้วย ซึ่งผลการทดสอบตัวอย่างหรือวิเคราะห์ตัวอย่าง เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าให้ ผลถูกต้องใกล้เคียงมากที่สุด ในการร่างมาตรฐานจึงมักระบุวิธีการชักตัวอย่างสุ่มตัวอย่าง กล้วย เช่นในกรณีปอพอก ระบุไว้ว่าให้ทำการตรวจสอบมาตรฐานปอพอกไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าของจำนวนมีกปอพอกที่จะออกไปรับรองให้ทั้งหมด เป็นต้น หรืออาจกำหนดอัตรา ส่วนของจำนวนจุดที่ต้องชักตัวอย่างและน้ำหนักของตัวอย่างที่ได้แต่ละจุดต่อปริมาณสินค้า แต่ละกอง ดังเช่นมาตรฐานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ของกระทรวงพาณิชย์ เป็นต้น

5. วิธีการทดสอบและวิเคราะห์ (Methods of test and analysis)
เมื่อได้ตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสินค้าที่เชื่อถือได้แล้ว ก็ต้องมีวิธีการวิเคราะห์หรือทดสอบ ตัวอย่างนั้น เพื่อให้ทราบคุณภาพหรือมาตรฐานสินค้าของตัวอย่างอันถือเป็นตัวแทนคุณภาพ หรือมาตรฐานของสินค้าทั้งหมด ความลึกแถมและวิธีการที่กำหนดไว้ในร่างมาตรฐาน ส่วนเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้แล้วแต่ความเหมาะสมตามลักษณะชนิดของสินค้าและปัจจัย อื่น ๆ เช่นในทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย